

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

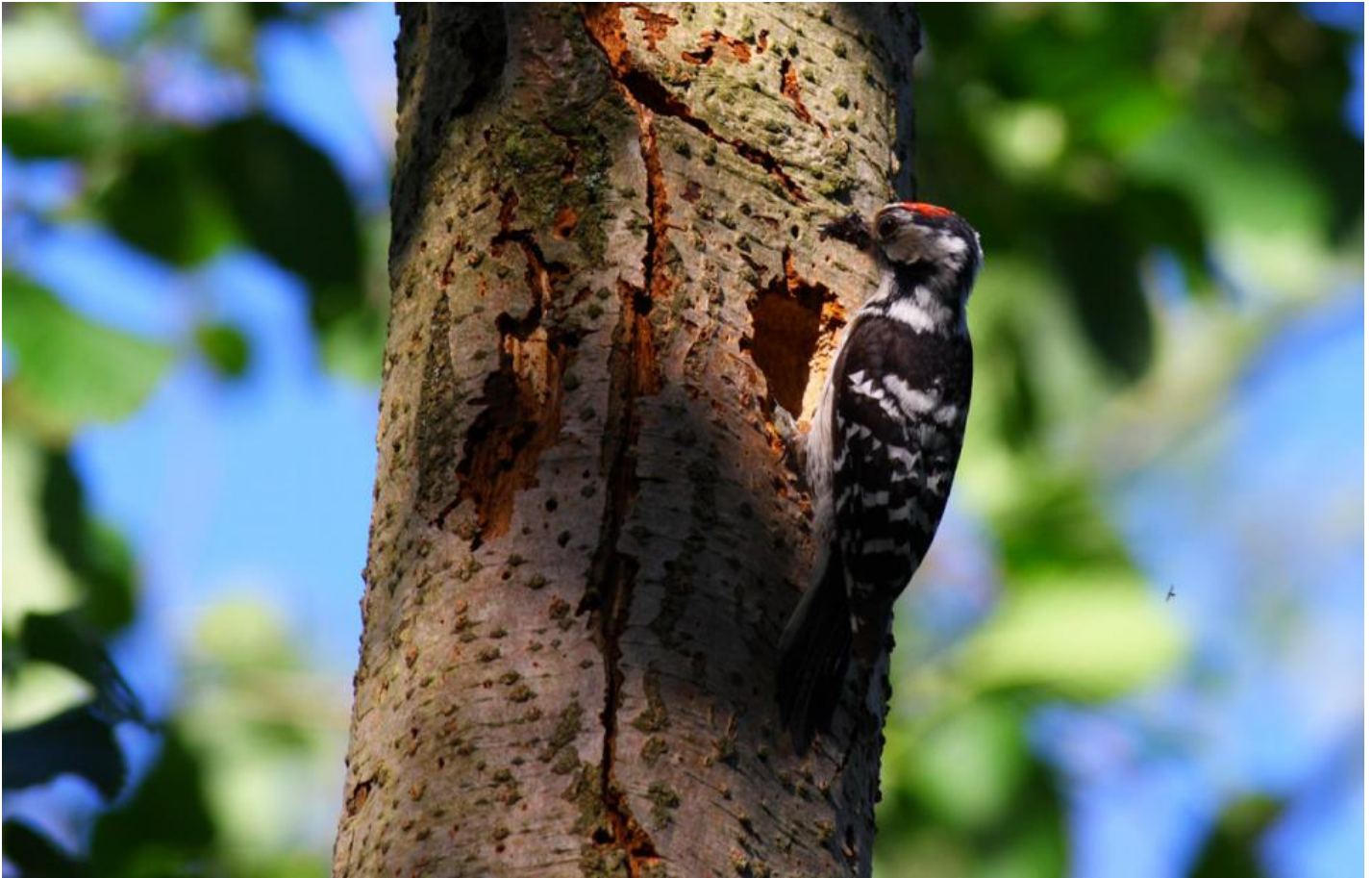
Lille flagspætte - den svære kunst at finde den som ynglefugl

Få del i 12 års erfaring fra Gribskov med registrering af lille flagspætte fra artsekspert i Atlas III, Per Ekberg, som klæder dig på til at finde og registrere lille flagspætte som sikker ynglefugl i Atlas III.

Lille flagspætte er og bliver en meget vanskelig art at registrere som ynglefugl. Den kan som få andre fugle gemme sig og leve ubemærket en hel ynglesæson, uden at den overhovedet bliver registreret.

Dette har jeg selv måtte erfare ved flere lejligheder.

Gennem årene har jeg tre gange været ude for først at finde redehullet med flyvefærdige larmende unger den sidste dag, inden de forlod redehullet. Dette på trods af at redehullet har været placeret tæt på en sti, hvor jeg og mange andre har passeret utallige gange igennem et forår, hvor den har mejslet hul ud, ruget og fodret unger.

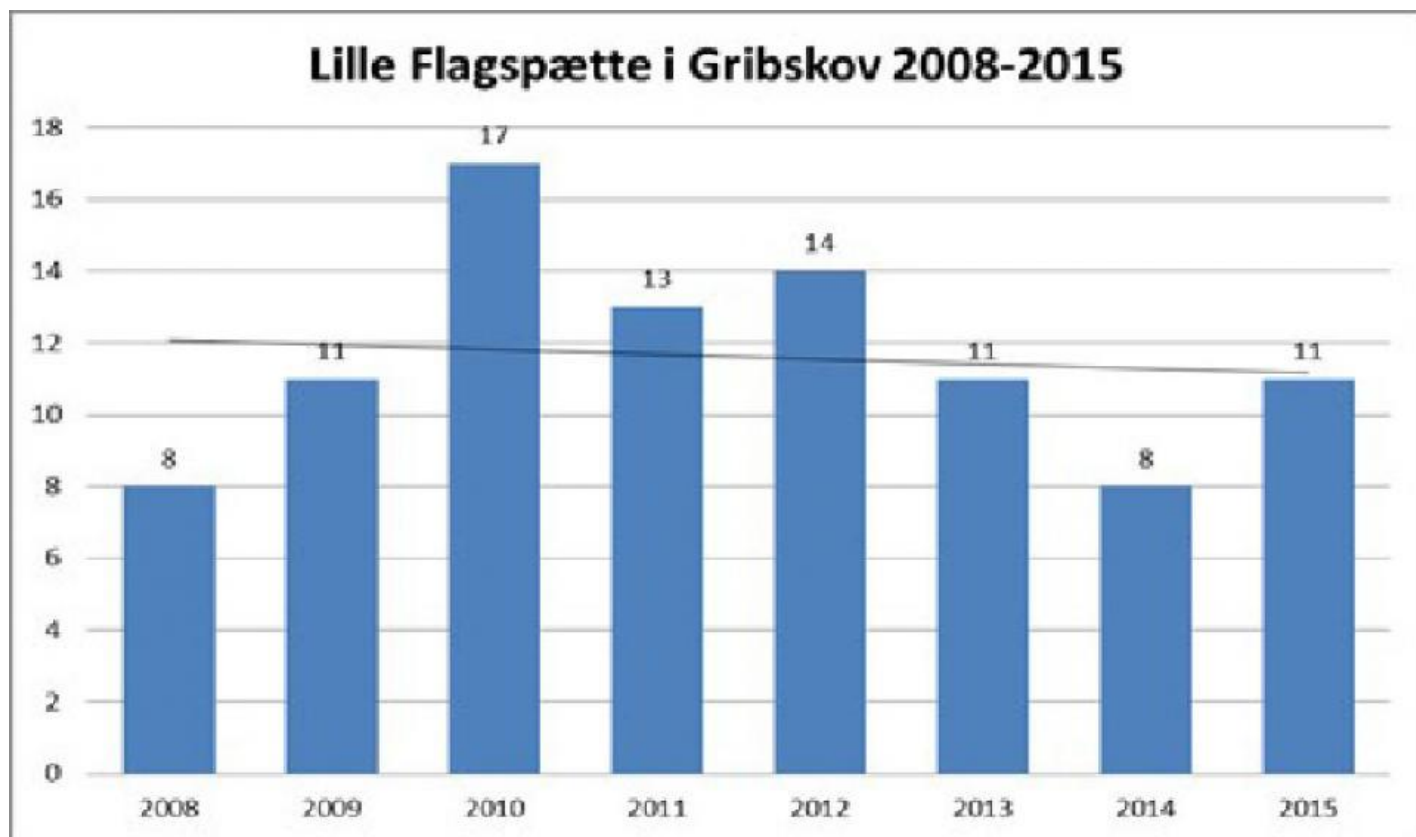

Fodring ved redehullet. Foto: Per Ekberg

Oversigt over forekomst af lille flagspætte i Danmark

Lille flagspætte er en forholdsvis ny ynglefugl i Danmark. Den indvandrede til Danmark omkring 1964, hvor det første ynglepar blev konstateret efter en stor invasion i 1962-63.

I Gribskov blev det første par fundet ynglende i 1974. Den har ynglet her siden, og skoven huser i dag en stabil bestand, se fig.1.

Figur 1. Antal ynglepar i Gribskov.

I hele Nordsjælland findes en ligeledes nogenlunde stabil bestand på 35-45 par, som dækker Mølleå-systemet nord for København til det nordligste Sjælland fra Helsingør til Tisvilde-området.

Det er svært at få et billede af, hvor mange par der er i det øvrige Danmark. Noget kunne tyde på, at der ligesom i Nordsjælland findes en fast bestand på Bornholm.

Men ellers ser det ud til, at der kun yngler få spredte par i resten af Danmark. Eller måske er der mange flere par at finde, hvis der blev foretaget omhyggelige registreringer.

Hvor meget den generelt er gået frem som ynglefugl, siden den indvandrede, er svært at vide, da der ikke er foretaget nogle målrettede registreringer af ynglebestanden i Danmark, selv om det er blevet forsøgt flere gange.

Den eneste målrettede registrering af denne art, er gjort i Gribskov i Nordsjælland, hvor den er optalt siden 2004, men tallene er usikre mellem 2004 og 2008, da erfaringen og kendskabet til skoven i det tidsrum var beskedent. Derfor er tallene kun medtaget fra 2008, se fig. 1.

Grunden til, at det aldrig er lykkedes at registrere den samlede danske bestand af lille flagspætte, er nok, at det er en tidskrævende og overordentligt vanskelig art at registrere som ynglefugl.

I de kommende afsnit vil jeg komme ind på, hvorledes man finder og ikke mindst registrerer lille flagspætte som en sikker ynglefugl.

Hvilken biotop vælger lille flagspætte?

Lille flagspætte skal hovedsagelig eftersøges i løvskov og blandskov, og det er bedst i fugtige områder med tæt skov af rødæl, hvidel og birk og med rigelige mængder af døde træer og stubbe.

Desuden er det rigtig godt, hvis der findes godt med egetræer i de tilstødende områder. I egeløvet findes som regel store mængder af larver og insekter, som lille flagspætte fouragerer på, når der fodres unger i juni.

I traditionelt drevet produktionsskov har jeg aldrig fundet ynglende lille flagspætte. Lille flagspætte søger til de områder i skoven, som er fugtige. Her står træerne nemlig tæt, og der er masser af døde træer og stubbe, alt sammen fordi der ikke bli-ver skovet disse steder, da det er for vanskeligt og urentabelt.

Jeg har i Gribskov og i andre nordsjællandske skove fundet 48 reder af lille flagspætte gennem de sidste 12 år. Langt størstedelen af dem er fundet i hvidel.

De andre træarter fordeler sig således: 5 i rødæl, 1 i birk og 1 i elm.

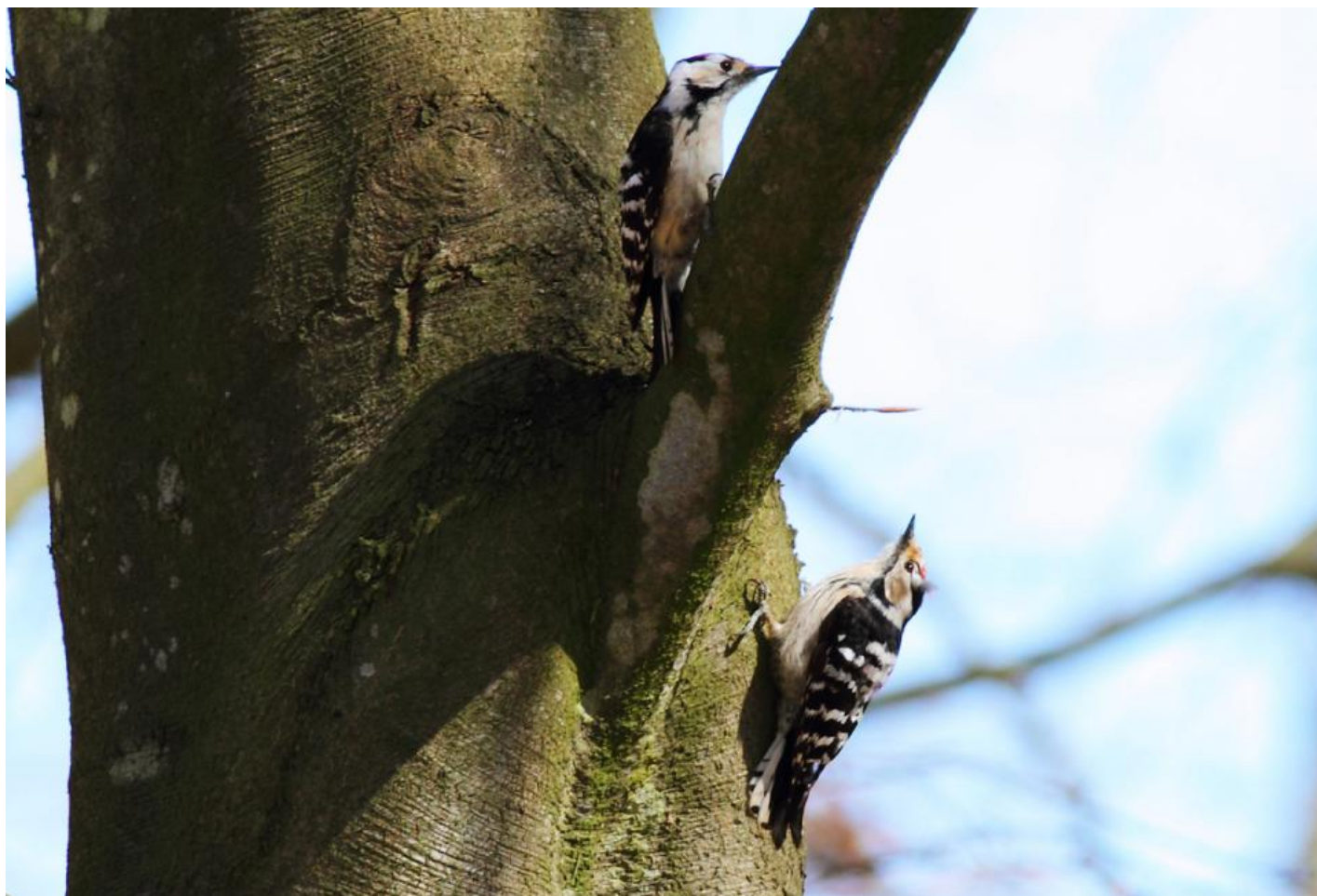
Redehullet er som regel placeret mellem 3 og 10 meter over jorden.

Overordnet set skal lille flagspætte have mulighed for et territorium på mindst 40 ha gammel løvskov med rigeligt indslag af døde træer og stubbe inden for et område på 200 ha skov, hvis det skal være succesfuldt.

Territoriets størrelse stiger med opsplnitning af skoven og ringere fødegrundlag (SLU Artdatabanken Artfakta).

Der findes flere gode eksempler fra de klassiske, optimale biotoper i Gribskov, hvor der er registreret op til 4 par i et atlas-kvadrat.

På de optimale biotoper har der ynglet både 2 og 3 par med henholdsvis 500 og 650 meter mellem rederne.

Lille flagspætte, Gribskov. Foto: Per Ekberg

Ynglebiologi

Både han og hun hævder territorium og trommer inden for et område på 100 ha i en måned før æglægning. En hun kan godt have to hanner i hver sit territorium, og en han kan tilsvarende godt have flere hunner.

Man skal derfor være opmærksom på ikke at overvurdere antallet af ynglepar, når man registrerer lille flagspætte, da artens specielle parringsadfærd gør det vanskeligt at tælle dem op, idet både han og hun trommer og mejsler flere huller ud, hvortil kommer det store territorium.

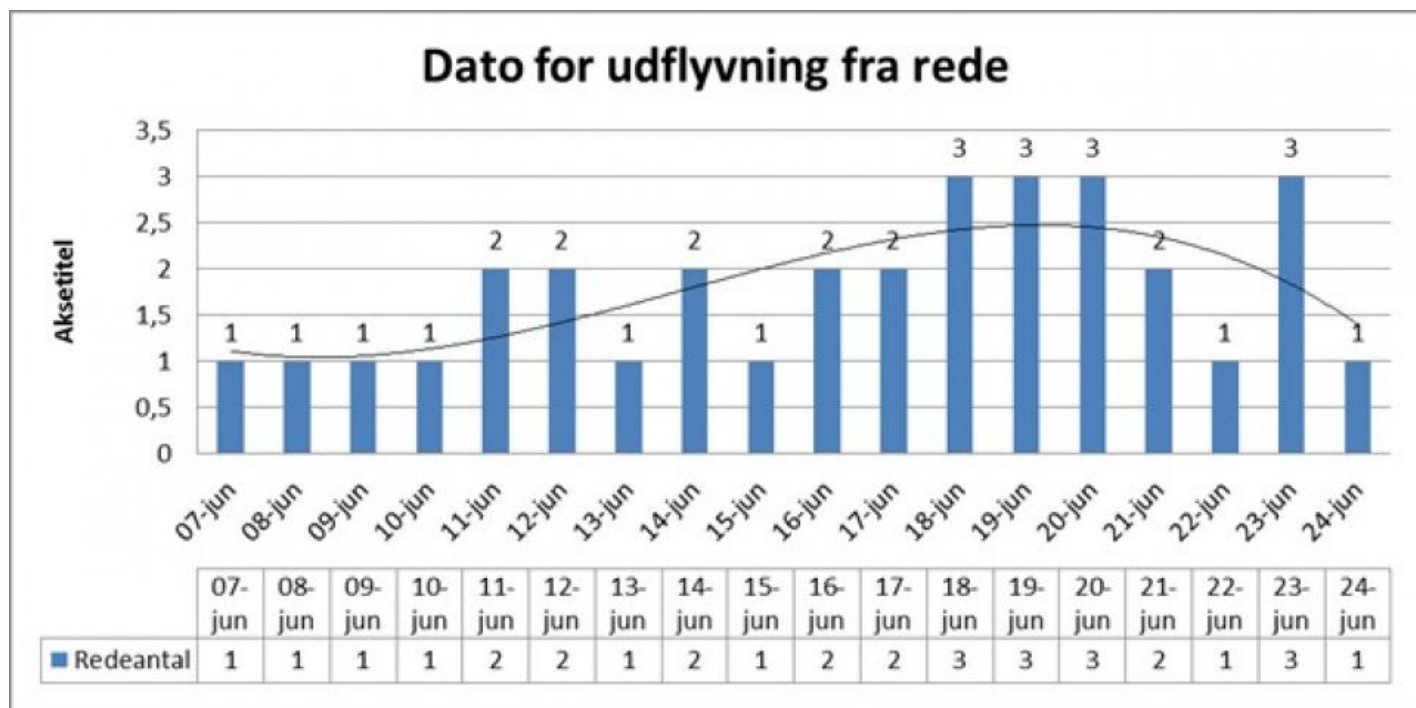
Æglægningen falder sammen med egens udspring, det vil sige fra omkring en uge ind i maj til 15. maj eller endog lidt senere.

Det hænger sammen med, at den lille flagspætte for en stor del lever af og fodrer ungerne med de insekter, der lever i og på egetræet, bl.a. egeviklere.

Den lille flagspætte ruger i 12-14 dage og ungetiden er 18-20 dage.

Ungerne flyver fra reden fra mellem d. 7. og 24. juni (Se fig.2)

Ovenstående er erfaringen fra de omkring 32 ud af 48 reder, jeg har tjekket gennem de sidste 12 år.

Figur 2.

Sådan kan du eftersøge lille flagspætte

At opdage en lille flagspætte ude i en skov, inden man hører dens stemme, er ikke nemt, da arten ikke er større end en spurv. Slet ikke i sommerhalvåret, hvor der er fuldt løv på træerne.

Derfor er hørelsen det vigtigste værktøj, vi har, og man skal samtidig kunne genkende lille flagspættes forskellige stemmer.

Skal man finde et ynglepar af lille flagspætte, skal man groft sagt være på en egnet biotop i de sidste 14 dage af april og en uge ind i maj.

I denne periode er småspætterne forholdsvis lette at registrere, da de bruger stemmerne meget. Dels trommer de en del, dels høres dens fine, skingre territoriestedemme ki-ki-ki-ki-ki. Men pas på! Den lille flagspætte kan godt hakke sit rigtige redehul ud ca. 500 m fra det område, hvor man har observeret, at den hævder territorium og mejsler et "redehul".

Foto: Per Ekberg

Har man ikke fundet parret og redehullet inden for det nævnte tidsinterval, så har man en chance til. Det er fra ca. 1. juni til 24. juni, når småspætten har unger i reden.

Her kan man enten sidde på en lysning væbnet med en del tålmodighed og se småspætten med næbbet fyldt med mad komme flyvende over lysningen for at forsvinde ind i noget sumpskov eller lignende og fodre sine unger i redehullet. Man tager en pejling af stedet og går over og søger efter redehullet.

Alternativt kan man bevæge sig rundt, hvor man har en ide om, de kunne have deres rede. Her kan man så være heldig at høre de store unger sidde og tigge mad ud af hullet.

Nogle dage efter ungerne har forladt redehullet, kan man være heldig at møde forældre og unger i nærheden af redestedet. De flytter sig dog hurtigt et stykke fra redeområdet, og derved bliver det meget usikkert, hvor de har ynglet! Det kan måske have været i nabokvadratet.

Senere på sommeren og om efteråret kan man af og til opdage en småspætte i et af de store mejsetog, og den bliver et alt mere sjældent syn jo længere, vi kommer hen på året.

Hele vinteren er den som sunket i jorden! På trods af, at jeg opholder mig en del i skoven om vinteren, har jeg kun set småspætten to gange i vintertiden på otte år.

Den må være meget stille og gemme sig usædvanlig godt, eller også trækker den væk fra skoven, ligesom gulspurven gør det, for først at komme tilbage i marts.

Netop i marts/april kan man støde på småspætten mange steder i skoven, men det er ikke nødvendigvis et tegn på, at den yngler der, så man skal være meget forsigtig med at konkludere noget på disse observationer.

Småspætten strejfer meget omkring i denne periode. Pludselig kan man have op til fire småspætter et nyt sted i skoven, der trommer og hævder territorium for så senere at være væk.

Derfor er man nødt til at kontrollere stederne flere gange for at kunne være sikker på, at der er et ynglepar!

En hurtig opsummering er, at eftersøgning med henblik på at registrere et sikkert ynglepar af lille flagspætte, skal koncentrereres til hele april og en uge ind i maj, med hovedvægten lagt de sidste 14 dage i april og første uge i maj, samt de første tre uger af juni, hvor der fodres unger.

Lille flagspætte med unge. Foto: Per Ekberg

 Dato:
21. 03. 2016

 Skrevet af:
Per Ekberg

 Fotos af:
Per Ekberg

 Emner:

FELTBESTEMMELSE

Tags:

ATLAS III, LILLE FLAGSPÆTTE